

Streszczenia wystąpień

Michał Górski,

Tytuł prezentacji: Profil psychologiczny i geograficzny jako dowód: wątpliwości i zastrzeżenia

Od pewnego czasu profilowanie psychologiczne i geograficzne cieszy się rosnącym zainteresowaniem organów wymiaru sprawiedliwości. Sporządzone na potrzeby postępowania profile – traktowane jako środki dowodowe – trafiają do akt sprawy, co powoduje, że mogą mieć wpływ na ocenę organu procesowego oraz na ustalenia faktyczne czynione przez sąd. Mając na uwadze to, w jaki sposób sporządzony profil może być wykorzystany w postępowaniu, koniecznym jest ustanowienie standardów merytorycznych, które pozwoliłyby na ograniczenie ryzyka jego błędnej interpretacji przez organ procesowy.

Piotr Karasek,

Tytuł prezentacji: Problematyka dopuszczalności meta-opinii biegłego w procesie karnym

W świetle polskiej procedury karnej, dowód z opinii biegłego nie stanowi formalnie dowodu bardziej wartościowego od innych – czy to rzeczowych czy osobowych. Pomimo to, w związku z treścią art. 192 kpk jest to często dowód obligatoryjny, a zarazem niezwykle istotny w praktyce. Od treści opinii nierzadko de facto zależy wynik procesu. W takich warunkach konieczne jest istnienie mechanizmów prawno-procesowych pozwalających na prostowanie opinii, których treść jest nierzetelna, niespójna, bądź nie znajduje oparcia w aktualnych wskazaniach nauki. Zabezpieczeniem przed taką sytuacją może być przepis art. 193 §3 kpk, a przede wszystkim art. 201 kpk. Na tle tych przepisów należy rozważyć problematykę dopuszczalności meta-opinii biegłego, która miałaby stanowić swoistą „opinię na temat opinii”. W świetle obowiązujących przepisów należy jednak przyjąć za słuszny pogląd uznający tego rodzaju opinię za całkowicie niedopuszczalną, gdyż sprzeczną z podstawowym celem tego rodzaju dowodu. Jednocześnie jednak w sytuacjach, gdy strony dążą do wykazania nieprawdziwości przedstawionej już w toku procesu opinii, często faktycznie dochodzi do zewnętrznej (tj. nie dokonywanej przez Sąd) oceny przedstawionej opinii. W związku z dynamicznym rozwojem nauki i techniki i rosnącą skalą trudności zagadnień rozpatrywanych przez biegłych sądowych, warto rozważyć w zakresie postulatów de lege ferenda wprowadzenie pewnej formy meta-opiniowania w procesie karnym. Należy mieć na uwadze, że tego rodzaju rozwiązania funkcjonują w ramach procedury karnej w niektórych państwach zagranicznych.

Jędrzej Kupczyński, Anna Winczakiewicz

Tytuł prezentacji: Opinia „prywatna” jako nowy środek dowodowy w procedurze karnej po 1 lipca 2015 r.

Wystąpienie dotyczy tzw. „prywatnej” opinii biegłego w procesie karnym. Instytucja ta od wielu lat była przedmiotem dyskusji w doktrynie prawa, jednak dopiero nowelizacja kodeksu postępowania karnego z 1 lipca 2015 r. dopuściła korzystanie z niej w sposób bezpośredni – jako środka dowodowego mogącego stanowić podstawę ustaleń faktycznych. O ile intencja towarzysząca wprowadzeniu „opinii prywatnej” do procesu jest czytelna – ma to służyć wzmocnieniu pozycji oskarżonego w kontrydiktoryjnym modelu postępowania – to wiele wątpliwości powstaje wobec braku jakichkolwiek regulacji uszczegóławiających charakter tego dowodu. W wystąpieniu poruszone zostaną kwestie relacji ekspertyzy pozaprosesowej do opinii biegłego powołanego przez sąd czy organ postępowania przygotowawczego, a także pytania o rzeczywistą rolę procesową „prywatnego eksperta” oraz o jego bezstronność i rzetelność. Przedmiotem rozważań będzie również porównanie polskich regulacji prawnych z rozwiązaniami funkcjonującymi w innych krajach, w których pozycja „prywatnego biegłego” jest od dawna ugruntowana.

Marek Pękała,

Tytuł prezentacji: Narzędzie do oceny kompetencji biegłych sądowych

Przy ustanawianiu biegłych sądowych w praktyce dokonuje się wyłącznie oceny spełnienia przez te osoby wymagań formalnych określonych w obowiązujących przepisach. Wymagania dotyczące kompetencji są jednak nieostre, co powoduje, że ich weryfikacja jest niezadowolająca. Sygnalizują to wszyscy interesariusze.

Zaproponowane narzędzie do oceny kompetencji biegłych sądowych zostało zbudowane na bazie oczekiwań wyrażonych przez środowiska prawnicze, a więc głównych odbiorców opinii biegłych sądowych. Uwzględniliśmy w nim podstawowe kryteria wynikające z aktualnych uregulowań zawartych w rozporządzeniu ministra sprawiedliwości z 24 stycznia 2005 r. w sprawie biegłych sądowych. Narzędzie uwzględnia także pewne dodatkowe elementy, zaś ocena opiera się na dowodach kompetencji dobrowolnie dostarczanych przez osoby oceniane.

Bartosz Pilitowski,

Tytuł prezentacji: Monitoring rozpraw sądowych z udziałem biegłych

Praca biegłego nie kończy się na analizie danych i przygotowaniu trafnej opinii. Opinia musi być zrozumiała dla sądu i stron, aby mogli oni wyciągnąć z niej właściwe wnioski. Rozwianiu wątpliwości często służy przesłuchanie biegłego na rozprawie. Ten moment pracy biegłych był przedmiotem obserwacji wolontariuszy Fundacji Court Watch Polska. Wystąpienie będzie poświęcone prezentacji zebranych przez nich danych.

Paweł Rybicki,

Tytuł prezentacji: Standaryzacja w naukach sądowych

Począwszy od 2011 roku, między innymi za sprawą inicjatywy podjętej przez Polskę w trakcie prezydencji w Radzie UE, dyskusja na temat standardów w naukach sądowych przybrała na sile. Powstały komitety do spraw nauk sądowych, zarówno europejski CEN/TC 419, jak i międzynarodowy ISO/TC 272, w Polsce zaś funkcjonuje komitet zadaniowy PKN/KZ 505. Zostały już opublikowane pierwsze międzynarodowe normy. W ostatnim czasie podjęto na arenie międzynarodowej kolejne działania służące poprawie jakości w naukach sądowych. W prezentacji zostaną omówione najważniejsze z przedsięwzięć służących budowaniu standardów w naukach sądowych, z uwzględnieniem miejsca, roli i faktycznego zaangażowania podmiotów polskiej administracji publicznej w ich tworzeniu.

Małgorzata Toeplitz-Winiewska,

Tytuł prezentacji: Opiniowanie psychologiczne jako obszar szczególnie trudny do oceny procesowej

Wystąpienie będzie koncentrować się na ukazaniu rozległego obszaru opiniowania psychologicznego na potrzeby wymiaru sprawiedliwości, zarówno w sprawach karnych, jak i cywilnych oraz rodzinnych. Omówiona zostanie problematyka wymogów metodologicznych stawianych opinii biegłego psychologa, jak i możliwość realnej oceny przydatności oraz jakości opinii przez organ procesowy.

O projekcie: Projekt badawczy Forensic Watch jest realizowany przez Fundację Europejskie Centrum Inicjatyw w Naukach Sądowych wraz z Centrum Nauk Sądowych Uniwersytetu Warszawskiego oraz Fundacją Court Watch Polska, przy wsparciu finansowym z Funduszy Europejskiego Obszaru Gospodarczego w ramach programu „Obywatele dla Demokracji” zarządzanego przez Fundację im. Stefana Batorego oraz Polską Fundację Dzieci i Młodzieży.

